

ΤΑΞΗ: 3^η ΤΑΞΗ ΕΠΑ.Λ. (Α΄ ΟΜΑΔΑ)

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Κυριακή 6 Απριλίου 2014

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A.** Ο συντάκτης θίγει το πρόβλημα της ανθρώπινης προσέγγισης σήμερα. Αρχικά επισημαίνει πως οι σύγχρονες κοινωνίες χαρακτηρίζονται από έλλειψη επικοινωνίας και ανθρωπιάς, από αποξένωση των ανθρώπων, που τους καταρρακώνει ψυχικά. Ακόμη και η περίθαλψη που παρέχει η Πολιτεία στους πολίτες είναι αποστερημένη από αγάπη. Η απώλεια του συναισθηματισμού πλήττει ψυχικά τους νέους και τους οδηγεί σε προβληματισμό και ανησυχία για το μέλλον, ακόμη και σε τάσεις φυγής. Ο συγγραφέας διαπιστώνει πως το πρόβλημα αυτό οφείλεται στην έκπτωση του ανθρωπισμού και στην υποβάθμιση της ανθρώπινης αξίας σε μια απρόσωπη οντότητα. Δεν υπάρχουν πια αληθινοί φίλοι αλλά τυπικοί γνωστοί. Συμπεραίνει καταλήγοντας πως ο άνθρωπος των σύγχρονων μεγαλουπόλεων χρειάζεται τον συνάνθρωπο και θα ξεπεράσει τη μοναξιά του αν επιδιώξει την ουσιαστική επικοινωνία μαζί του.
- B1.** Τελικά συμβαίνει να μην υπάρχει άνθρωπος, ενώ υπάρχουν άνθρωποι. Ο συγγραφέας θεωρεί πως στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις δεν υπάρχουν άνθρωποι με ανθρωπιστικά ιδανικά. Είναι γεγονός πως ο σύγχρονος άνθρωπος δεν πιστεύει πια στην αξία του ανθρώπου, καθώς η υλική αξία εκτιμάται περισσότερο από την ανθρώπινη. Το σημερινό ανταγωνιστικό οικονομικό σύστημα προωθεί τον ατομικισμό, τον ωφελιμισμό ενώ παράλληλα απαξιώνει τις αξίες της συνεργασίας, της αγάπης, της συντροφικότητας. Οι διαπροσωπικές σχέσεις έχουν πολλές φορές ως σκοπό το υλικό κέρδος. Ο σύγχρονος άνθρωπος έγινε υλιστής, σκληρός, κυνικός, ανάλγητος στο πόνο του άλλου. Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να βιώνει έντονα το αίσθημα της μοναξιάς και της απομόνωσης, της έλλειψη ειλικρινούς επικοινωνίας με τον συνάνθρωπο.
- B2.** Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου ο συγγραφέας χρησιμοποιεί την επίκληση στο συναίσθημα του δέκτη. Σκοπός του είναι να διεγείρει συναισθηματικά τον αναγνώστη, να τον συγκινήσει για να ενεργοποιηθεί ώστε να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της μοναξιάς. Τα μέσα πειθούς που επικαλείται αντίστοιχα είναι:

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2014

E_3.ΝΕΛ3Γ(α)

- α) Συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις: «Αυτοί έχουν περισσότερο κι από το ναυαγό την ανάγκη από ένα απαλό, γεμάτο αγάπη χέρι, που θα τους χαρίσει ένα χάδι, έτσι αυθόρμητα, χωρίς υπολογισμούς.»
- β) Σχήματα λόγου (μεταφορές, παρομοιώσεις, γενικά ποιητική λειτουργία της γλώσσας, επανάληψη «Ροβινσώνες»):
«Η κοινωνία μας κολυμπάει στη θάλασσα της μοναξιάς.» (μεταφορά)
«Ζούμε σαν ναυαγοί κι αναζητούμε σανίδα σωτηρίας.» (παρομοίωση)
«Γύρω μας αναρίθμητα συντρίμια, μα κανένα αποκούμπι.» (μεταφορά)
«Υπάρχουν, όμως οι Ροβινσώνες των πολυάνθρωπων πόλεων.» (μεταφορά)
- γ) Περιγραφή: «Η κοινωνία μας κολυμπάει στη θάλασσα ... αν θ' απλώσουμε τα χέρια». Περιγράφει το πρόβλημα της μοναξιάς όπως το βιώνει ο άνθρωπος των σύγχρονων μεγαλουπόλεων.

B3. Παραδείγματα ποιητικής λειτουργίας της γλώσσας

- α) «Ρίξαμε το καράβι της ανθρωπιάς στα βράχια κάποιου έρημου νησιού»
- β) «Προς το παρόν αυτό που εξατμίζεται είναι το συναίσθημα και αυτό είναι που κάνει στεγνές τις ψυχές των νέων»
- γ) «... η μελαγχολία που τσακίζει τα φτερά της ψυχής»
- δ) «Ζούμε σαν ναυαγοί κι αναζητούμε σανίδα σωτηρίας»

B4. Ο συγγραφέας ακολουθεί παραγωγική συλλογιστική πορεία καθώς ξεκινάει από κάτι το πιο γενικό που είναι η δήλωση της κύριας θέσης του για να καταλήξει σε κάτι το πιο ειδικό που είναι η επιμέρους ανάλυση κάποιων στοιχείων της. Πιο συγκεκριμένα αρχίζει την παράγραφο με τη διατύπωση της γενικής του θέσης/άποψης ότι συμβαίνει να μην υπάρχει άνθρωπος ενώ γύρω μας υπάρχουν εκατομμύρια ανθρώπων, για να προχωρήσει στη συνέχεια της παραγράφου αναλύοντας/αιτιολογώντας (ειδικότερα) την άποψη αυτή και αποδίδοντάς την στην έκπτωση της ανθρώπινης αξίας, στην υποτίμησή της ως προς την υλική αξία και στην υποβάθμισή της σε μια απρόσωπη ύπαρξη.

B5 Συνώνυμα

- α) κατόρθωμα = επίτευγμα
απόκριση = απάντηση
περίθαλψη = φροντίδα
συγκαταλέγεται = περιλαμβάνεται
αποκούμπι = στήριγμα

- β) διαφορετικό = δια – φέρω → προσφορά
 επικοινωνία = επι – κοινωνώ/κοινωνία → κοινωνικοποίηση
 εκδηλώσεις = εκ – δηλώνω (δηλώ-ω) → άδηλος
 σύνταξης = συν – τάσσω → παράταξη
 άφιλο = α(στερητικό) – φίλος → φιλόσοφος

Γ1

Τίτλος: «Το διαπροσωπικό έλλειμμα»

Πρόλογος

Ένα πλήθος προβλημάτων μαστίζουν τη σύγχρονη κοινωνία. Κατά κοινή ομολογία όμως το σημαντικότερο πρόβλημα αποτελεί το απρόσωπο των ανθρώπινων σχέσεων, η μοναξιά που νιώθουν οι άνθρωποι κυρίως των μεγαλουπόλεων.

Α' ζητούμενο: Τα αίτια της κρίσης των ανθρώπινων σχέσεων

1. Η αστικοποίηση της ζωής, η πολυκοσμία, η ανωνυμία που επικρατεί στις μεγαλουπόλεις δε δίνει τη δυνατότητα για ουσιαστική επικοινωνία.
2. Η υπερεντατικοποίηση της εργασίας, η εξειδίκευση περιορίζουν τον ελεύθερο χρόνο και τις ευκαιρίες επικοινωνίας με τους άλλους.
3. Η τεχνολογική εξέλιξη (ΜΜΕ, Διαδίκτυο) και κυρίως η τεχνοκρατική αντίληψη που επιβάλλει τον ψυχρό ορθολογισμό και παραγκωνίζει το συναίσθημα. Η ουσιαστική όμως ανθρώπινη επικοινωνία χρειάζεται τον συναίσθηματισμό.
4. Η γενικότερη κρίση του ανθρωπισμού, των ηθικών αξιών σε μια εποχή υλισμού. Η έξαρση του ατομικισμού, του ωφελιμισμού, της ιδιοτέλειας εμποδίζουν την ανάπτυξη σχέσεων φιλίας και αγάπης.
5. Δυσλειτουργούν οι βασικοί φορείς αγωγής:
 - α) Οικογένεια: η αποξένωση των μελών της, ο αυταρχισμός των γονέων.
 - β) Σχολείο: ο ανταγωνισμός, η βαθμοθηρία, η απουσία ανθρωπιστικής εκπαίδευσης.
 - γ) ΜΜΕ: προβάλλουν ανταγωνιστικά και υπερκαταναλωτικά πρότυπα.
 - δ) Πολιτική: η ευνοιοκρατία, ο ανταγωνισμός των κρατών.

Β' Ζητούμενο: Επιπτώσεις στην ατομική και κοινωνική ζωή

α) Στο Άτομο

1. Εμποδίζεται η πνευματική διεύρυνση, η γόνιμη ανταλλαγή ιδεών που πλουτίζει και διευρύνει τη διαπραγμάτευση ενός θέματος. Ευνοείται ο φανατισμός και η μαζοποίηση.
2. Δημιουργείται εσωτερικό κενό. Το άτομο δεν ικανοποιεί μια από τις σημαντικότερες ανάγκες του, την επικοινωνία με τους άλλους.
3. Επιτείνεται το άγχος, διαταράσσεται η ψυχική του ισορροπία.
4. Ενισχύεται η μοναξιά, η απομόνωση, η έλλειψη συμπαράστασης σε δύσκολες στιγμές της ζωής.

β) Στην Κοινωνία

1. Οι ανθρώπινες σχέσεις γίνονται επιφανειακές, χωρίς συναίσθημα.
2. Επικρατεί πνεύμα ανταγωνισμού.
3. Κλονίζεται η κοινωνική συνείδηση.
4. Συνεχίζονται τα φαινόμενα κοινωνικής νοσηρότητας (βία, ρατσισμός, ναρκωτικά, εγκληματικότητα).
5. Σε διακρατικό επίπεδο: εκδηλώνονται συγκρούσεις ανάμεσα στους λαούς, διασαλεύεται η ειρήνη και καταλύεται το πνεύμα της οικουμενικής συνείδησης. Δεν διαμορφώνεται το κατάλληλο κλίμα ώστε να επιλυθούν τα παγκόσμια προβλήματα (ανεργία, ρατσισμός, τρομοκρατία, οικολογική καταστροφή κ.α.)

Γ' Ζητούμενο: Τρόποι Αντιμετώπισης από το Σχολείο

1. Το σχολείο να αποκτήσει ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα και να συμβάλλει στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του νέου.
2. Να μεταδίδει στο νέο ηθικές αξίες, αρχές και υψηλά ιδανικά όπως είναι η αγάπη, η εντιμότητα, η αξιοπρέπεια, ο σεβασμός στην προσωπικότητα του άλλου. Να οδηγεί τον νέο στον αυτοέλεγχο, στην αυτοκριτική ώστε να οδηγηθεί στην αυτογνωσία και στην αυτοβελτίωση.
3. Να ενισχύει την επικοινωνία μεταξύ διδασκόντων και διδασκομένων. Η συμπεριφορά των εκπαιδευτικών να διακρίνεται από ευγένεια, υπομονή, κατανόηση, ειλικρινή αγάπη και σεβασμό στην προσωπικότητα του νέου.
4. Απαιτείται γενικότερη αλλαγή του ρόλου του σχολείου. Το σχολείο πρέπει να απομακρυνθεί από την τεχνοκρατική αντίληψη, τη βαθμοθηρία και το πνεύμα του ανταγωνισμού. Να προωθεί τα ανθρωπιστικά ιδανικά, να προβάλλει υγιή πρότυπα, που να στηρίζονται σε υψηλές αξίες.
5. Η διδασκαλία να οργανώνεται με βάση το διάλογο και να στηρίζεται στη γόνιμη ανταλλαγή ιδεών.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2014

E_3.ΝΕΛ3Γ(α)

6. Να καλλιεργεί την κριτική σκέψη και την υγιή αμφισβήτηση των νέων.
7. Να επικρατεί δημοκρατικό κλίμα και ελευθερία.
8. Να ενισχύει την κοινωνική συνείδηση των νέων μέσα από τη λειτουργία των μαθητικών κοινοτήτων. Μέσα από αυτό το θεσμό ο νέος να συνειδητοποιήσει την αξία του διαλόγου, της συνεργασίας, της αλληλεγγύης, της αποδοχής και του σεβασμού στην προσωπικότητα και τις απόψεις του άλλου.

Επίλογος

Η σύγχρονη λοιπόν πραγματικότητα επιβεβαιώνει πως το πρόβλημα της κρίσης των ανθρώπινων σχέσεων σχετίζεται με τη γενικότερη κρίση του ανθρωπισμού και των ηθικών αξιών, και έχει τραγικές επιπτώσεις στον ψυχικό κόσμο κυρίως των νέων ατόμων. Γι' αυτό και το σχολείο οφείλει να υιοθετήσει ανθρωπιστικό προσανατολισμό και να βοηθήσει τη νέα γενιά να ξεπεράσει το διαπροσωπικό έλλειμμα της εποχής μας.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ
ΘΕΜΑΤΑ